

- Řeč dětí s MO

Symptomatické poruchy řeči

- **Narušená komunikační schopnost**
Symptomatické poruchy řeči
- **Dominantní**
- **Symptom jiného, dominantního postižení, nemoci**
- **Symptomatické poruchy řeči = narušená komunikační schopnost provázející jiné, dominantní postižení (Lachta)**
- **SPŘ – vznik je podmíněn řadou etiologických faktorů, často dochází k vazbě mezi jednotlivými příčinami a následky.**
- **Příčiny vzniku**
- **Primární příčina – způsobí dominantní postižení, které je provázeno narušenou komunikační schopností (hluchota)**
- **Primární příčina – (orgánové postižení mozku) způsobí dominantní postižení (MR) se sekundárně narušenou komunikační schopností. Primární příčina způsobí i paralelní postižení – vliv na komunikační schopnost**
- **Dvě i více primárních příčin (slepota – vliv na komunikaci, rovněž i vliv prostředí)**
- **Znaky orálního vývoje dětí s MO**
- **F. Kábele – uvádí souvislost mezi poruchou hybnosti a poruchami řeči**
- **Opoždění, nápadnosti ve vývoji orgánů**
- **V období před-verbálního období lze sledovat odchylky**
- **Těžkosti s dýcháním, sáním, chybí pudové žvatlání, hra s končetinami, mluvidly**
- **Znaky orálního vývoje dětí s MO**
- **Vývoj řeči je individuální**
- **Záleží na postižení motoriky**
- **Úrovní intelektu**
- **Prostředí**
- **Sekundární postižení**
- **Podle zjištěné příčiny je zvolena metoda rozvoje komunikačních schopností**
- **Znaky orálního vývoje - MO**

- **Zaostávání orálních reflexů**
- **Hypo/hyper senzibilita mluvních orgánů**
- **Poruchy koordinace mluvních orgánů**
- **Poruchy polykání**
- **Hlasové nápadnosti – abnormálně vysoký, ostrý hlas/ slabý,**
- **Znaky orálního vývoje - MO**
- **Spasticita a nepotlačitelné mimovolní pohyby zabraňují vytvoření správné hlásky**
- **Ztížena je schopnost automatizace a vytváření mluvních celků**
- **Obtíže ve vytváření celých slov**
- **U téměř ¾ dětí s cerebrální poruchou bývá zjištěna narušená komunikační schopnost**
- **Vývoj řeči**
- **¾ dětí s MO mají nks různého stupně**
- **MO – vznik v nejranějším období**
- **Negativní vliv na celkový vývoj – vývoj řeči**
- **Vývoj řeči je vážně narušen – dopad na psychický rozvoj (mentální retardace?)**
- **Možnosti rozvoje**
- **Dysartrie**
- **Nejtěžší porucha komunikačních schopností**
- **Porucha artikulace jako celku (Lechta)**
- **Artikulace, dýchání, fonace, modulace (melodie, rytmus, tempo)**
- **Příčina je v poškození inervace v období pre, peri nebo post natálním období**
- **Výskyt dysartrie**
- **Dýchání a fonace**
- ***Spatické formy* - křečovité a mělké výdechový proud je nedostatečný – není vytvářena dostatečně znělá řeč**
- ***Dyskynetické formy* – neuspořádané, narušení nepotlačitelnými mimovolními pohyby**
- ***Hypokinetická forma* – nedostačující kapacita dýchání, nepravidelný rytmus, narušení škubavými pohyby**

- **Fonace** – (tvorba hlasu) postižena ve všech formách, nevýrazný hlas, stíněný, křečovitý, chraptivý, tlačný, chybí zpěvný hlas
- Slinotok/ dysprosodie
- Hypersalivace – příčina ve špatném polykacím reflexu
- Narušeny jsou modulační faktory řeči, kolísavá intenzita hlasu, tempo řeči je zpomalené nebo zrychlené, porucha přízvuku
- Klasifikace dysartrie (Sovák)
- **Mozečková** – neuspořádanost mluvních pohybů, skandovaná – odsekávaná řeč, přehnané tempo a dynamika, zarážky v řeči
- **Dyskinetická forma** – neuspořádaná mluva, žmoulavé pohyby jazyka – nezřetelná artikulace, poruchy hrudního dýchání
- **Hypertonická forma** – ztuhlá řeč, bradyartrie
- Kortikální dysartrie – vážne utváření složitějších mluvních celků, řeč je spastická, mlaskavé zvuky
- **Pyramidová** – tvrdá, spastická, křečovitá řeč, zpomalené, nepřesné pohyby mluvidel, dítě nevysloví některé hlásky
- **Smíšená forma**
- Další poruchy a vady řeči u MO
- Narušené koverbální (nonverbální chování) – zaleží na postižení, narušení komunikace, změny se střídají rychle, bez podnětu, příčiny nebo citového podkladu, u hypotonie jsou mimické svaly bez pohybu, chorea – úšklebky
- Opožděný, omezený vývoj řeči
- Koptavost a brebtavost
- huhňavost
- Projevy MO z pohledu logopedie
- Logopedická péče
 - Včasný začátek
 - Zásada vývojovosti
 - Zásada reflexnosti (reflexně/inhibiční poloha)
 - Rytmizace
 - Komplexnosti

- **Individuální přístup**
- **Pomůcky**

- **Symptomatické poruchy řeči**

u dětí s mentální retardací

- Řeč mentálně retardovaných:
- Je vždy značně narušena
- Počátky řeči bývají opožděné
- Verbální projev je změněný a zpomalený
- Vývoj řeči je omezený a celkově opožděný.
- **NKS u MR vzniká na základě**
- Snížené mentální úrovně
- Opoždění v PMV
- Nedostatečná motorická koordinace
- Časté poruchy sluchu
- Nepodnětné prostředí
- Anomálie mluvních orgánů (nedokonalá stavba mluvních orgánů, vadný skus, deformace čelisti, chrupu, rozštěpy)
- Vývoj – stupeň MR
- LMR – opožděný vývoj řeči, postupně mohou dojít ke schopnosti abstrahování a zevšeobecňování, řeč nemusí být nápadná
- **SMR** – opožděný vývoj řeči (6rok), později se rozvíjí řeč může dosáhnout úrovně PSS, opakování (bez porozumění) – echolalie, více znají, než používají
- Vývoj – stupeň MR
- **TMR** – obvykle se nenaučí mluvit, řečové projevy na pudové úrovni
- Neartikulované zvuky, narušení mimiky
- **Poruchy řeči u MR**

Typická kombinace:

- kóktavost s breptavostí
- dyslalie s huhňavostí
- dále echolalie
- dysprosodie
- poruchy hlasu
- **Dyslalie**
- Nejčastější u MR
- Vadná výslovnost sykavek a vibrant
- Hlásky retoretné a retozubné (P, F, V)
- Někdy vynechávání hlásky na konci slov (zřejmě souvisí s labilitou koncentrace)
- Při reedukaci je fáze fixace a automatizace hlásky je mnohem delší
- Huhňavost
- Vyskytuje se mnohem častěji, než u intaktní populace
- Zavřená huhňavost: příčinou bývá zbytnělá mandle (adenoidní vegetace)
- Otevřená huhňavost: vzniká nedostatečnou inervací měkkého patra.
- Kóktavost
- Projevuje se poruchou tempa řeči
- Poruchou dýchání
- Dítě zadržává, zajíká se
- Mohou být přítomny koverbální doprovodné znaky
- Častější výskyt u chlapců
- Dysartrie
- Často v kombinaci s MO
- Narušení především v oblasti artikulace a fonace
- Vzniká na podkladě organického poškození mozku.
- Echolalie
- Poměrně častá u MR

- Mechanické opakování slyšených slabik, slov a vět
- Obvykle bez pochopení smyslu
- Dysprosodie
- Porucha modulačních faktorů
- Řeč je monotónní, nesprávná intonace
- Řeč nápadně tichá
- Nápadně pomalá, zrychlená, vzrušená
- Častější výskyt u dětí s poruchou motoriky
- Poruchy hlasu
- Chraptivost
- Zastřenost
- Často hlas hluboký a drsný
- Shrnutí
- Vývoj řeči je závislý na stupni MR
- Vývoj řeči je omezený a opoždění
- U MR se nikdy nedosáhne jazykové normy
- Nutná diferenciální diagnostika
- **Symptomatické poruchy řeči**

u dětí s vadami zraku

- **Zvláštnosti ve vývoji řeči:**

Vliv má období, kdy ke zrakovému postižení došlo

- Po zafixování výslovnosti není postižení tak vážné
- Před zafixováním výslovnosti je stupeň narušení komunikační schopnosti různý
- **Nevidomí: od narození nebo raného věku**
- **Vývoj řeči opožděný**
- **V kombinaci s MR hovoříme již o omezeném vývoji**

- **Rozvoj KS zaznamenáváme až po nástupu do školy (kdy děti ovládnou Brailovo písmo)**
- **Pokrok v obsahové i formální stránce řeči**
- Vývoj řeči
- Narušena bývá dynamika vývoje řeči
- Opoždění akcelerace
- **Vývoj řeči**
- Změny/formální specifika v utváření pojmů
- Identifikace předmětů na základě odlišných vlastností
- Dominují akustické a haptické znaky
- **Symptomatické poruchy řeči:**
- **Nejčastější dyslalie:** není možnost nápodoby, těžko diferencují hlásky M, N (u vidících zřídka), častá mezizubní (interdentální) výslovnost hlásek T, D, N
- **Koktavost**
- **Breptavost**
- **Huhňavost**
- **Poruchy hlasu**
- **Symptomatické poruchy řeči:**

Verbalismus

- Není jevem neměnným
- Ovlivňujeme speciálními výukovými metodami
- Nutná konkretizace slovníku
- Poskytnout množství praktických zkušeností
- Využíváme všechny smysly (sluch, hmat, chuť)
- Logopedická péče:

Orientuje se na využití:

- Sluchu
- Hmatu
- Speciální pomůcky (reliéfy mluvních orgánů, reliéfní obrázky, předměty ad.)

- Ovlivňuje se rozvoj všech jazykových rovin.
- **Symptomatické poruchy řeči:**

Narušené koverbální chování:

- Často neodpovídá komunikační situaci
 - Neumí mimikou vyjádřit veselí, smutek apod.
 - Tvář může být strnulá, amimická
 - Naopak nadbytečné pohyby mluvních orgánů
 - Mohou se objevovat kývavé pohyby celým tělem, pohyby rukama, grimasy.
-
- Hipoterapie
 - Hipoterapie:
 - **Název z řeckého slova HIPOS – kůň a THERAPIE – léčba**
 - **ČHS – Česká hiporehabilitační společnost**
 - **(od1.5.2011 – standardy kvality)**
 - ČHS
 - **6 sekcí**
 - Hipoterapie
 - Psychoterapie pomocí koní (PPK)
 - Aktivity a využitím koní (dříve LPPJ)
 - Parajezdectví
 - Terapeutické využití koní
 - vzdělávání
 - **Terminologie**
 - **Hiporehabilitace** – zastřešující název pro všechny aktivity a terapie v oblastech – kůň – člověk se zdravotním postižením/speciálními potřebami
 - Terminologie
 - **Hipoterapie** – obor hiporehabilitace. Metoda fyzioterapie využívající přirozenou mechaniku pohybu koně v kroku, využívá pohybových impulzů programování motorického vzoru do CNS klienta

- Koňský hřbet – balanční plocha
- Provádí terapeut se speciálním vzděláním – fyzioterapeut, ergoterapeut
výcvik v hiporehabilitaci
- Hipoterapie:
- **kůň je terapeutický prostředek díky svému trojrozměrnému pohybu těla**
- **při něm dochází ke střídání napětí a uvolňování těla pacienta (je nucen se přizpůsobovat pohybové sinusoidě koňského hřbetu, a to i při své naprosté pasivitě)**
- **jedná se o pokus souladu pohybu koně a pohybu pacienta**
- **provádí se formou balančních cvičení (indikuje lékař, provádí fyzioterapeut)**
- Hipoterapie u MO
- Svaly jsou nerovnoměrně zatíženy
- Nespolupracují v rámci pravo/levého, předo/zadního propojení
- Narušené je svalové napětí
- Odchytky v držení těla
- Pohyb koně – obdobné parametry s lidskou chůzí, je přenášen do pánve
- Zdravý pohyb
- Hipoterapie:
- **posazením pacienta na koně vyloučíme z aktivní činnosti DKK**
- **pánev, páteř, trup, pletenec ramenní, HKK, šíje a hlava se uvolní k fyziologickým souhybům=dotváří obraz normální chůze**
- **je to jediná metoda, která umožní jedinci „projít se“**
- **délka terapeutické jednotky 20 – 40 minut**
- **pozitivní efekt je vyvolán během 2-3 měsíců s intenzitou 2 – 3x týdně**
- Indikace zejména u těchto diagnóz:

Oblast ortopedie:

- **vrozené malformace končetin**
- **anomálie páteře a hrudníku**
- **stavy po zlomeninách končetin**
- **amputace**

- Indikace zejména u těchto diagnóz:

Oblast neurologie:

- **roztroušená mozkomíšní skleróza**
- **svalové atrofie a dystrofie**
- **mozková obrna**
- Indikace zejména u těchto diagnóz:

Oblast psychiatrie:

- **psychotické stavy**
- **LMD**
- **depresivní nálady**
- **neurózy**
- Hipoterapie
- Cílená terapie, je vždy součástí komplexní rehabilitační péče
- Odvíjí se od individuálních potřeb klienta
- Účinky hipoterapie

1/ přímé působení

- Vliv na pohybový systém (ovlivnění CNS)
- Působení na psychickou stránku osobnosti, ovlivnění emotivity, pocitu nedůvěry, úzkosti, ovlivnění komunikace, sebevědomí, atd.
- Účinek:
- **snížení svalové spasticity u hypertoniců**
- **zlepšení koordinace, stability, motorických dovedností**
- **větší psychická pohoda**
- rozvrh hipoterapie
- 2x týdně
- Délku určuje terapeut na základě aktuálního stavu klienta
- 10-30 minut po dobu 3 měsíců
- Facilitační prvky v hipoterapii

- Narušení patologických stereotypů, vliv na CNS – tvorba nových posturálních programů
- Tvorba nových pohybových stereotypů, normalizace svalového tonu, koordinace pohybů, vnímání rovnováhy, úprava svalové dysbalance....
- Pohyb ramen proti pánvi (fyziologická chůze)
- PPK – psychoterapie pomocí koní
- Terapeutické působení na klienty pomocí koně a psychoterapeutických a pedagogických prostředků
- Metoda psychoterapie
- Využívá širokou nabídku možností prostředí okolo koně (stáje, kontakt, interakce)
- **Terapie s využitím koní**
- Terapeut kůň pacient/klient
- Psychiatrická diagnóza
- Jedna lekce 30-120min, 1-2x týdně
- **Terapie s využitím koní**
- Kontaktní terapie – seznámení s prostředím, poznávání koně, péče o koně, navázání kontaktu
- Samotná hiporehabilitace – adaptace na jízdu, rovnováha..postupné zařazení složitějších cvičení
- Pracovní terapie - nácvik pracovních dovedností
- Sportovní aktivity
- **Aktivity s využitím koní**
- Oblast pedagogická, sociální (dříve LPPJ)
- Metoda využívá prostředí stáje, kontakt s koněm, interakce jako prostředek motivace, aktivizace a vzdělávání lidí se speciálními potřebami